

Foto: Lovisa Lindberg, Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Thunströms köpmansgård

Thunströms köpmansgård ligger på Slaggatan i centrala Falun och är en ovanligt välbevarad köpmansgård från 1800-talet. Interiören är näst intill orörd och idag drivs gården som museum. Thunströms köpmansgård byggnadsminnesförklarades 1988.

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

Beskrivning

Historik

Thunströms köpmansgård utgörs av en timrad och reveterad huvudbyggnad i vinkel med handelsbod mot Slaggatan. I både bostaden och handelsboden är inredning och möblering bevarad. Gården är belägen i stadsdelen Slaggen i Falun. Området var delvis bebyggt under det tidiga 1600-talet och utbyggdes vidare under 1600- och 1700-talen. Namnet på stadsdelen – och adressen Slaggatan – härrör från det faktum att marken till stora delar är utfylld med slagg. Området eldhärjades under de svåra stadsbränderna 1761.

Bebyggelsen på den aktuella fastigheten kan spåras till strax efter bränderna 1761. Kakelugnsmakare, sadelmakare, målarmästare och bokbindare nyttjade fastigheten fram till 1869. Det året öppnade Gävleköpmannen G. A. Lundgren en ”mjöl-, gryn- och diversehandel i gården.” Gården har genomgått flera om- och tillbyggnader sedan fastigheten började bebyggas. Ett rödfärgat magasin och en rödfärgad vedbod uppfördes någon gång under perioden 1862-1874. 1875 nybyggdes en handelsbod mot gatan. 1878 sammanbyggdes tre byggnader på fastigheten; handelsboden, bostadshuset samt en verkstad, och gården fick det utseende den har än idag.

Handelsgården förvärvades 1897 av köpman Erik Thunström som sålde mjöl, specerier och diverse andra varor. Thunström lät renovera affärslokalen och byggde en förstuga mot gården. I drygt 42 år fortsatte Thunström verksamheten i handelsgården och förändrade mycket litet i den karaktäristiska butiken. 1939 betecknades affären som den ”äldsta diversehandeln på Slaggatan” i pressen. Samma år lades verksamheten i butiken mot gatan ner, men Thunström fortsatte försäljningen från gårdssidan fram till sin död 1947.

Efter köpman Thunströms död blev gården stående i stort sett orörd. Redan 1947 försökte man skapa opinion för att bevara gården som ett handelsmuseum. 1975 förvärvades gården av Falu köpmannaförening, och 1977 avstod Almänna Arvsfonden en fordran mot att gården bevarades som ett museum. 1981-82 restaurerades gården av Falu kommun, som då övertagit den. Arbetet utfördes efter en noggrann inventering och i samverkan med Dalarnas museum. Thunströms köpmansgård består av en unikt välbevarad handelsgård och borgarbostad och drivs idag som museum.

**Figur 1. Thunströms köpmansgård är ovanligt välbevarad kringbyggd stadsgård i centrala Falun, såväl exteriört som interiört.
Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.**

Miljö

Thunströms köpmansgård bildar en kringbyggd stadsgård, belägen i kvarteret Bokbindaren utmed Slaggatan i centrala Falun. Den vänstra delen av byggnaden har en infart med port där fordon kunde köras. Varuintag gjordes även genom dörrarna, direkt från gatan. Gården ligger längs Slaggatan i centrala Falun.

Figur 2. Butikslängan ligger i liv med gatan. Foto: Lovisa Lindberg, Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Byggnader

Gårdens bebyggelse utgörs av en timrad reveterad envåningsbyggnad i vinkel, innehållandes bostad och handelsbod. Längan mot gatan utgörs av handelsboden och längan på innergården utgör bostadsdelen, båda har samma utförande i fasad och takmaterial. Fasaderna har gulfärgad spritpits, med grå fönsteromfattningar och dörrar. Taken är belagda med lertegel. På gården finns också ett magasin och en vedbod med rödmålad träpanel och sadeltak.

Handelsboden har två rödmålade, rundbågiga treluftsfönster ut mot gatan centrerade på långsidan, flankerade av paret dubbeldörrar med rundbågigt överljusfönster. Gatudörrarna är av typen döbattang. Yttre dörrhalvorna har enkla fyllningar av trä. De inre dörrarna har med fyllningar av glas med horisontell spröjs och därunder fyllningar av trä, halvfransk ramkälning. Under takfoten löper en dekorativ profilerad list med små runda fönster. Längst till vänster i gatufasaden finns ett portlider för inlastning av varor på gården.

Invändigt har handelsboden ett brädgolv av 12 cm breda bräder. Golvet är cementerat i kundutrymmet. Butikens väggfasta inredning har inte ändrats sedan 1897. I kontoret finns bland annat en rund fabriksstillverkad kakelugn med en järnkamin, ett kassaskåp och oljefärgsmålade garderober med överskåp. Lagret har bevarade hyllor och dörrar direkt ut mot gatan. Inredningen i handelsboden från sekelskiftet är oförändrad sedan verksamheten upphörde på 1940-talet.

Det kombinerade bostads- och butikshusets äldsta delar härrör från slutet av 1700-talet men har fått sitt nuvarande utseende av en genomgripande ombyggnad 1878. Bostadslängan på innergården har en glasveranda med småspröjsade fönster som troligtvis härrör från denna ombyggnad. Byggnaden har spröjsade fönster med sex lufter. Fönsterbågarna är målade i rött.

Även interiören i bostadsdelen är välbevarad. Sängkammaren har en rektangulär fabriksstillverkad kakelugn med värmeskåp. Brädgolvet är täckt med en korkmatta och väggarna är tapetserade med äldre tapeter. Salen har också en rektangulär fabriksstillverkad kakelugn, korkmatta och tapet. Efter salen följer ett rum som har samma typ av vägg, golv och kakelugn. Ena väggen har tre inbyggda garderober. Köket har obehandlat brädgolv. Väggen är av så kallad pärlspont som är målade med en oljefärg.

Figur 3. Handelsboden mot gatan. Till vänster portlidret in till innergården. Dubbeldörren till höger öppnas direkt in till butikslokalen. Foto: Lovisa Lindberg, Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Figur 4. Butiksbyggnadens reveterade fasader har gulffärgad spritpits, med grå omfattningar och dörrar. Slätputsade listverk i grå kulör. Foto: Lovisa Lindberg, Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Figur 5. Den väggfasta butiksinnredningen är intakt från 1897. Foto: Calle Eklund/V-wolf, CC BY-SA 3.0, RAÅ buildings databas, [Bildlänk](#).

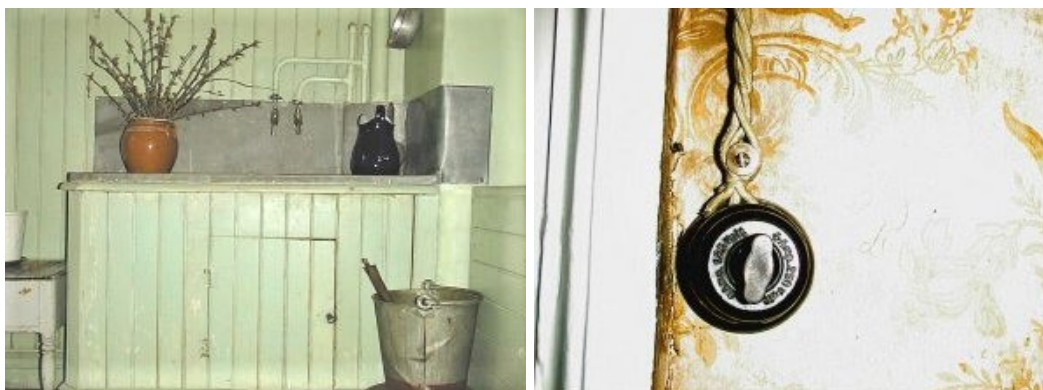

Figur 6. Välbevarad butiksinnredning. Foto: Calle Eklund/V-wolf, CC BY-SA 3.0, RAÅ buildings databas, [Bildlänk](#).

Figur 7. Vålbevarad interiör i bostadshuset. Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Figur 8. Köksinredning, utförd i pärlspont (vä). Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Figur 9. Vålbevarade detaljer i bostaden, lysknapp och tapet (hö). Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Byggnadsminnesförklaring

Motivering till byggnadsminnesförklaringen

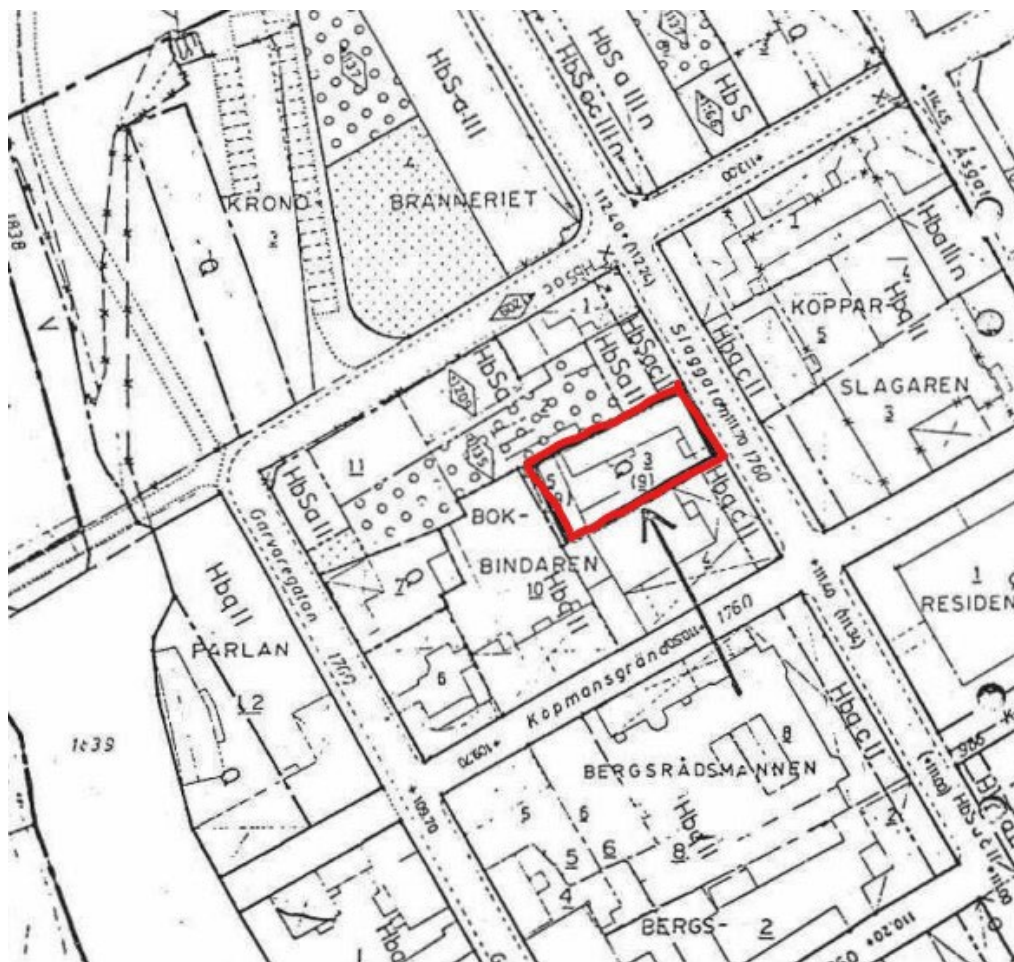
Länsstyrelsen anser att byggnaden bevarar egenarten av gången tids byggnadsskick och med hänsyn härtill är att betrakta som synnerligen märklig.

Skyddsbestämmelser

1. Byggnaderna som markerats med rött på bifogade situationsplan får ej rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadernas inre får inte göras ingrepp i stomme eller förändring av rumsindelningen. Inte heller får göras ändring eller andra ingrepp i den fasta inredningen.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård-och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskar.
4. Det område som på bifogade karta markerats med särskild be-gränsningslinje skall hållas i sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar ifråga om underhållet av byggnaderna och vården av det kringliggande området.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändig av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 5 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

Figur 10. Situationsplan med byggnadsminnets skyddsområde markerat med röd linje. Ur beslut 1988.09.28.

Administrativa fakta

Kommun: Falun

Fastighetsbeteckning: Bokbindaren 3

Byggnadsminnesförklaring: 1988.09.28

Tillgänglighet: Öppet för allmänheten.

[Byggnadsminnesförklaring Thunströms köpmansgård beslut 1988.09.28](#)
[Thunströms köpmansgård i Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister](#)